

Etelä-Savon perhekeskustoiminta

Toimintasuunnitelma 2020

Perhekeskustoiminta on tapa tuottaa lasten, nuorten ja perheiden toimintaa, tukea ja palveluja yhdessä eri toimijoiden kesken.

Perhekeskustoiminnassa on eri toimijoiden yhteiset tavoitteet, toimenpiteet ja yhteen sovitettut roolit. Painopistealueet sovitaan yhdessä.

Kyseessä sisällöllinen toimintatapojen ja -kulttuurin muutos, jota kansallisesti ohjataan.

Varhainen tuki

Avoin kohtaamispaikka

Monialaiset verkostoituvat palvelut

PERHEKESKUS

Mukana elämässä.

Sisällys

Taustatietoa.....	3
Kansallisen perhekeskustoiminnan verkostot 2020	5
Etelä-Savon maakunnallisen perhekeskustoiminnan painopisteet ja verkostot vuonna 2020.....	5
1. Maakunnalliset perhekeskustoiminnan johtamis- ja koordinoitiverkostot	6
2. Perhekeskuskoordinaattorin/ koordinaatiotyötä Etelä-Savon alueella tekevien tehtävät.....	6
3. Perhekeskustoiminnan maakunnallisesta ja oman sote-organisaatioalueen koordinoinnista vastaavien esimiesten tehtävät (Essote, Pieksämäki, Sosteri)	7
4. Muutosagentin/ mahdollisen tulevan kehittämistyöntekijän tehtävät perhekeskustoiminnassa	7
Perhekeskustoiminnan kehittämisverkostot.....	7
1. Kohtaamispaikka tilat ja toiminta.....	7
2. Perheneuvo	9
3. Aito kohtaaminen	10
4. Varhainen tuki	11
5. Eroauttaminen.....	12
6. Lapset puheeksi	13
7. Väkivalta työ perheille	14
8. Palveluiden integrointi	14
9. Systeminen lastensuojelu.....	15
10. Vaativa tuki.....	16
11. Seuranta ja arviointi	16
12. Osallisuus.....	17

PERHEKESKUS

Mukana elämässä.

Taustatietoa

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma jatkuu osana uutta hallitusohjelmaa vuosina 2020–2022. Muutosohjelman tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden tuen, hyvinvoinnin ja oppimisen edellytysten vahvistaminen ja eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen. Vaikutukset näkyvät lasten, nuorten ja perheiden tyytyväisyytenä palveluihin, ammattilaisten työssä jaksamisena, työn vaikuttavuuden vahvistumisena sekä raskaiden palveluiden tarpeen vähenemisenä. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää vahvaa yhteistyötä eri toimijoiden kesken yli hallintorajojen. Perhekeskustoiminta on juurtunut jo joiltakin osaksi toimijoiden perustyötä ja sen toimintakäytänteitä. Tätä työtä jatketaan ja kehitetään uusia varhaista tukea ja palveluiden monialaista integrointia tukevia toimintamalleja. LAPE muutosohjelman kehittämistoimenpiteet jatkuvat vuosina 2020–2022. Iso osa lapsi- ja perhepalveluiden jatkokehittämisestä toteutetaan osana maakunnallista sote-keskus kehittämissuunnitelmaa (kohdat 1 ja 2). Kehittämisen painopistealueet ovat

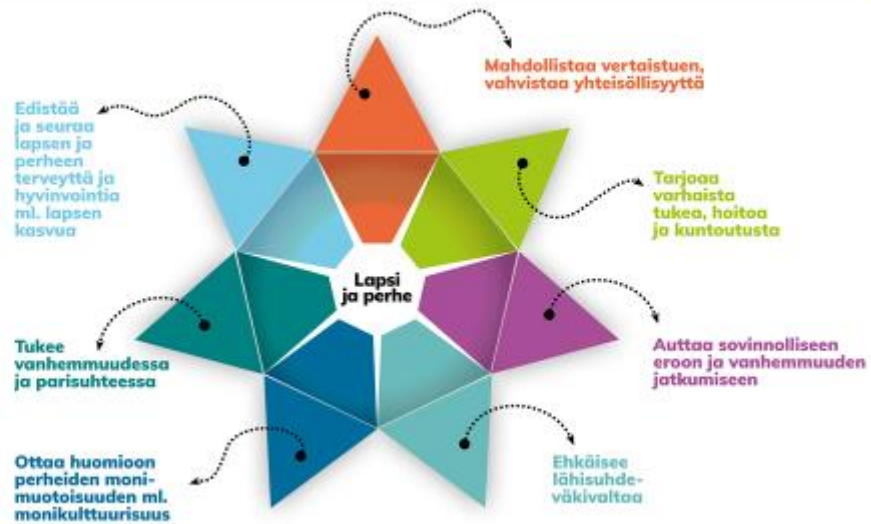
- 1) Perhekeskus ja varhainen tuki arjessa
 - kehittämällä perhe- ja eroneuvontaa, parisuhdetyötä, vanhemmuuden tukea, kotipalvelua sekä perhesosiaalityötä ja sosiaaliohjausta. Painopistealueena on neuvolan ja sosiaalipalvelujen ja neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyön systemaattinen tiivistäminen.
 - esitetään perhekeskustoimintamallin toimeenpanoa ja systemaattista yhteistyötä järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.
 - pilotoimalla sosiaali- ja terveystieteiden sekä sivistyspalveluiden yhteistyötä tukevaa verkostorakennetta
- 2) Matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut
 - tavoitteena varhainen tuki ja puuttuminen, hyvän arjen tukeminen
 - matalan kynnyksen palvelut koulujen ja oppilaitosten sekä ohjaamojen yhteyteen
 - kehittämällä oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja yhteistyössä
- 3) Kehitetään lastensuojelua
 - lastensuojelun monialainen kehittäminen, oikeus laadukkaaseen koulutukseen ja yksilölliseen tukeen -> systemaattinen yhteistoiminta
 - erillinen avustushaku

Etelä-Savossa on käynnistynyt maakunnallinen perhekeskustoiminta vuonna 2017 ja se laajenee koko ajan. Perhekeskustoiminta tarjoaa lapsille, nuorille ja perheille avointa toimintaa, tukea ja palveluja aidon kohtaamisen ja lapsi- ja perhelähtöisyyden periaatteella. Eri toimijat niin kunnasta, sotesta, järjestöistä, seurakunnista kuin yrittäjistä suunnittelevat ja toteuttavat toimintaa yhdessä ja verkostomaisesti. Perhekeskustoiminnan tavoitteena on tarjota varhaista tukea ja laadukasta ja sujuvaa palvelua sekä keskittää erityisosaamista sekä tarjota perhelähtöisiä tiloja yhteistyön toteuttamiseen. (suora lainaus LAPE Etelä-Savo <https://lapeetelasavo.com/perhekeskustoiminta/>)

Perhekeskustoiminnan taustalla on niin kansalliset linjaukset (ks. kuvat alla) kuin maakunnallisina linjauksina Etelä-Savon lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä [Etelä-Savon perhekeskustoimintamallin rakenne](#). Lisäksi valmistelussa on vuonna 2020 allekirjoittava eri toimijoiden yhteistyössä perhekeskustoimintaa ja sen toteutusta koskeva yhteistyösopimus. Tässä toimintasuunnitelmassa keskitytään konkreettisiin tavoitteisiin ja etenemissuunnitelmiin vuoden 2020 osalta.

Toimintasuunnitelma käsitellään ja hyväksytään maakunnallisessa lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmässä.

Mitä perhekeskus tekee lapsiperheiden auttamiseksi ja tukemiseksi: Perhekeskuksen tehtävät 30.11.2018

Perhekeskustoiminnan linjaukset kansalliset ja Etelä-Savo

Kansallisen perhekeskustoiminnan verkostot 2020

Kansallinen perhekeskustoiminnan kehittäjäverkosto kokoontuu säännöllisesti vuonna 2020. Etelä-Savoa edustaa verkostossa muutosagentti (31.3.2020 saakka) ja johtoryhmästä valittava edustaja. 1.4. alkaen kansallisessa verkostossa edustajina ovat Essotesta Kirsi Kaskinen ja Sosterista Maija Tuominen. Vuoden 2020 sisällöt tarkentuvat alkuvuodesta. LAPEn projektipäällikkönä THL:ssä aloittaa Hanne Kalmari 1.1.2020. Tämän lisäksi kokoontuu avoin kansallinen kohtaamispaikkaverkosto.

Eri kehittämiskokonaisuuksissa on valtakunnallisia kehittämisverkostoja/-työryhmiä, kuten lastensuojelu ja kasvatus- ja perheneuvonta. Lisäksi järjestetään erilaisia kehittämisseminaareja, joihin perhekeskustoiminnan verkoston jäsenet/koordinaattorit osallistuvat.

Vuonna 2020 kansallisia perhekeskustoimintaan liittyviä kehittämishankkeita:

- Kasvun tuki työ jatkuu Mieli ry:ssä lapset puheeksi menetelmän osalta
- Perheet keskiössä-hanke (2018–2020), järjestöt perhekeskustoiminnan kehittämisessä mukana
- Lastensuojelun yhteiskehittäminen /THL
- Perhevapaalta työllistyminen -hanke (2018–2020),ELY-keskus

Etelä-Savon maakunnallisen perhekeskustoiminnan painopisteet ja verkostot vuonna 2020

Nykytila

[Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma Etelä-Savo](#) ja siihen liittyvä seuranta- ja arviointipaketti on koottu vuonna 2019. Maakunnalliseen yhteistyöhön sitoutumisesta vuoden 2019 loppuun mennessä ovat virallisen päätöksen tehneet Juva, Kangasniemi, Pieksämäki, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sosteri, Essote, Viola ry, MLL, Mikkelin tuomisoseurakunta, Etelä-Savon yrittäjät. Eri työ-/kehittämisryhmien vastuuhenkilöt ovat nimetty maakunnalliseen perhekeskustoimijoiden verkostoon. Vuonna 2019 maakunnallista perhekeskuskoordinaattorin tehtävää hoiti Essoten ja Sosterin yhteispalkkauksella Hanna Kokkonen.

Tavoitteet

- perhekeskustoimintojen vahvistaminen osana organisaatioiden pysyvää toimintaa ja maakunnallisen yhteistyön tiivistäminen
- varhaisen tuen määrittely, mittaaminen ja sen toimintamuotojen pilotointi ja vahvistaminen
- viestinnän ja sähköisten toiminnan muotojen kehittäminen
- kuntien monialaisen perhekeskustoiminnan tukeminen (erityisesti kohtaamispaikat, varhaisen tuen muodot, palveluiden jalkautuminen)

Koordinointivastuu

Essoteen on perustettu vuodesta 2020 alkaen pysyvä perhekeskuskoordinaattorin tehtävä, Pieksämäeltä nimetään yhteyshenkilöt eri verkostoihin ja otetaan vastuu yhdestä maakunnallisen verkoston vetämisestä. Sosterin osuus maakunnallisessa koordinoinnissa on epäselvä, osallistuvat verkostoyhteistyöhön. Perhekeskustoiminnasta vastaava esimies nimetään koordinointityön ja perhekeskustoiminnan linkittämiseksi vahvemmin organisaatioiden toimintaan. Kunnissa, järjestöissä ja seurakunnissa on nimetty perhekeskustoiminnan yhteyshenkilöt. Sisältöverkostoihin kuten kohtaamispaikka, perheneuvo on nimetty yhteyshenkilöt.

Miten edetään

Käytännön perhekeskustoiminnan toteutusta kehittää eri verkostojen edustajista ja vastuuhenkilöistä koottu Etelä-Savon perhekeskustoimijat -verkosto. He tapaavat 3-4 kertaa vuodessa. Maakunnalliset koordinaattorit vastaavat työskentelystä. Avoin perhekeskuspäivä toimijoille järjestetään elokuussa 2020. Kehittämisverkostot jatkavat toimintaa omien tavoitteidensa mukaisesti. Valmistellaan uudet kehittämiskohteet osaksi sote-keskus kehittämisohjelmaa sekä haetaan erillisiä kehittämishankkeita toiminnan tueksi (muutosagentin ja johtoryhmän vastuulla).

1. Maakunnalliset perhekeskustoiminnan johtamis- ja koordinoitiverkostot

- Johtoryhmä: strategia, yhteen sovittaminen, linjaukset, palvelukokonaisuus, perhekeskustoiminnan johtaminen
- Etelä-Savon perhekeskustoimijat: käytännön perhekeskustoiminnan toteutus, linjattujen resurssien toteutuksesta, maakunnallinen yhtenäisyys, viestinviejä
- Sisältöverkostot esim. eroauttaminen, perheneuvo, systeeminen lastensuojelu. Yksittäisen osa-alueen kehittäminen, seuranta
- Kuntien työryhmät: kokoaa yhteen, linjaa, yhteen sovittaa paikallista perhekeskustoimintaa. Erityisenä painopisteenä kohtaamispaikat, avoin toiminta, varhainen tuki.
- + eri toimijoiden omat palvelukohtaiset verkostot: varhaiskasvatus, neuvola, perheasian sovittelu, sivistystoimen johtajat

2. Perhekeskuskoordinaattorin/ koordinaatitöytä Etelä-Savon alueella tekevien tehtävät

- osallistuu valtakunnallisiin PEKE-kehittämisen tapaamisiin maakunnan edustajana (myös agentti/mahdollinen kehittämistyöntekijä)
- suunnittelee, valmistelee, sopii käytännön järjestelyjä ja vetää maakunnallisia kehittämisverkostoja ja -tapaamisia koko Etelä-Savon alueella. Sovitaan vastuuverkostot koordinaattoreiden kesken. Huolehtii verkostojen työn tavoitteellisesta etenemisestä.
- kehittää varhaisen tuen ja palveluiden muotoja Etelä-Savon alueella. Koordinoi työtä maakunnan alueella.
- tukee kuntien kohtaamispaikkatyötä omalla toiminta-alueellaan ja osallistuu maakunnalliseen työhön.
- tukee perheneuvon työskentelyä omalla alueella
- valmistelee ja kokoaa maakunnallisia ohjeistuksia ja työkaluja perhekeskustoiminnan toteutuksen helpottamiseksi
- suunnittelee perhekeskustoiminnan seurannan ja arvioinnin työkaluja maakuntaan valtakunnallisen työskentelyn pohjalta
- hoitaa aidon kohtaamisen maakunnallisen työn järjestelyt
- koordinoi maakunnallisen tiedottamisen ja kokoaa yhteisiä tiedotusmateriaaleja
- järjestävät maakunnalliset verkostopäivät
- sijaistaa maakunnallisissa verkostoissa toista koordinaattoria äkillisen esteen sattuessa

3. **Perhekeskustoiminnan maakunnallisesta ja oman sote-organisaatioalueen koordinoinnista vastaavien esimiesten tehtävät (Essote, Pieksämäki, Sosteri)**
 - varmistaa/vie omassa organisaatiossa perhekeskustoiminnan käytäntöjä osaksi organisaation pysyvää toimintaa
 - johtaa/varmistaa maakunnallisen ja oman alueen monialaisen verkostotyön toteutumista ja sisältöjä (sis. kunta, järjestö, seurakunnat, eri sote-toimijoiden yhteistyön)
 - tukee koordinaattorin verkostotyötä ja työn toteutusta. Toimii mahdollisesti koordinaattorin esimiehenä.
 - osallistuu maakunnalliseen sote-kehittämishankkeen hankevalmisteluun perhekeskus ja varhainen tuki arjessa - kokonaisuuden osalta. Lisäksi osallistuu mahdollisiin yhteisiin hankevalmistelutilaisuuksiin tuoden esiin perhekeskustoiminnan kokonaisuutta.
4. **Muutosagentin/ mahdollisen tulevan kehittämistyöntekijän tehtävät perhekeskustoiminnassa**
 - johtoryhmän työskentelyn koordinointi ja valmistelu
 - tietopohjan ja tiedolla johtamisen teemojen vahvistaminen
 - monialaisen yhteistyön pohjalle tarvittavien sopimusten kartoitus
 - kehittämishankkeiden valmistelu
 - monialaisen, maakunnallisen verkostotyön vetäminen ja vahvistaminen

Perhekeskustoiminnan kehittämisverkostot

1. Kohtaamispaikka tilat ja toiminta

Nykytila

Vuoden 2019 aikana on auennut kaksi uutta kohtaamispaikkaa Savonlinnaan ja Kangasniemelle. Tämän lisäksi toimintaa on ollut yhdessä paikassa tai verkostomaisesti koottuna Pieksämäellä, Rantasalmella, Pertunmaalla ja Puumalassa. Mikkelissä avautuu keskusta-alueelle uusi kohtaamispaikka 15.1. Mäntyharju on vuoden aikana selvittellyt tilaratkaisuja kohtaamispaikalle. Juva odottaa koulukampuksen valmistumista.

Kohtaamispaikkojen suunnittelua ja kehittämistä on tuettu maakunnan tasolla kohtaamispaikkaverkostotapaamisten kautta sekä yhteisen materiaalin avulla. Kohtaamispaikkaverkosto on kokoontunut yhteensä kolme kertaa. Tapaamisista ovat vastanneet maakunnallinen perhekeskuskoordinaattori ja muutosagentti.

Kohtaamispaikkatyön tueksi valmistui keväällä Avoimen kohtaamispaikan lokikirja, joka perustuu kansallisiin kohtaamispaikkatoiminnan kriteereihin. Lokikirja on kuntakohtaisen kohtaamispaikkatyön suunnittelun ja kehittämisen konkreettiseksi työvälineeksi. Lisäksi syksyllä 2019 valmistui kohtaamispaikan koordinointi -rakennokuva.

Perhekeskuskoordinaattori on osallistunut kansallisiin kohtaamispaikkaverkoston tapaamisiin kaksi kertaa. Lisäksi perhekeskuskoordinaattori osallistui Lapset keskiöön -hankkeen kohtaamispaikkojen vertaisarviointi koulutukseen. Perhekeskuskoordinaattori on osallistunut kuntien kohtaamispaikkatiimien palaveriin.

Tavoitteet tilojen osalta 2020

- jokaiseen kuntaan on nimetty avoin ”keskuskohtaamispaikka”, johon tavoitellaan valtakunnallisten ja maakunnallisten kriteerien mukaista toimintaa
- varmistetaan tilan soveltuvuus perheille ja työntekijöille

- kuvataan kunnan alueen eri toimijoiden kohtaamispaikkatilat, joissa toimintaa toteutetaan
- uusien kohtaamispaikkojen osalta tehdään esitykset päätöksentekoon, etsitään toimintaa sopivat tilat yhteistyössä tilahallinnon kanssa ja sovitaan tiloissa toimivat/työskentelevät tahot
- uusia kohtaamispaikkoja otetaan käyttöön 2-3 kunnassa vuoden 2020 aikana maakunnan alueella

Tavoitteet toiminnan osalta 2020

- kirjataan lokikirjaan tai vastaavaan toiminnan tavoitteet ja kootaan viikko-ohjelma
- kootaan yhteen ja tiedotetaan yhdessä eri toiminnoista
- avointa toimintaa on laajennettu vuoden aikana 1-2 uudella toiminnalla
- jokin uusi varhaisen- tai vertaistuen muoto on käynnistetty
- käynnistetään matalan kynnyksen eroauttamista osana kohtaamispaikkatyötä
- aukioloaikoja ja toiminnan tarjoamista myös illalla on kokeiltu
- tarjotaan palveluja kohtaamispaikkatoiminnan yhteydessä (esim. tapaamiset ilman ajanvarausta, ryhmätoiminta, ajanvarauksella asiointi)
- huolehditaan, että toiminta suunnitellaan sovitusti ja monitoimijaisesti (kunta, sote, järjestö, seurakunta, yritykset yhdessä). Se voi tapahtua joko erillisessä työrukkasessa kunnan LAPE-työryhmän ohjauksessa tai osana LAPE-työryhmän työskentelyä.
- seurataan kohtaamispaikan toimintoja ja kävijämääriä maakunnallisen lomakkeen pohjalta
- ohjataan kohtaamispaikan tiimistä kohtaamispaikan vertaisarviointikoulutukseen ja käynnistetään Etelä-Savon kohtaamispaikan vertaisarviointi

Koordinointivastuu

Maakunnallisten kohtaamispaikkatyön verkostojen järjestelyvastuu on Essoten koordinaattorilla, joka suunnittelee/vetää tapaamisia yhdessä muiden koordinaattoreiden kanssa. Kohtaamispaikkatyön koordinointiin osallistuu MLL:n työntekijä. Jokainen koordinaattori tukee oman toiminta-alueensa kuntienkohtaamispaikkatyön käynnistämistä, uusia toimintamuotoja ja tavoitteiden toteutumista yhdessä yhteyshenkilöiden sekä paikallisen verkoston kanssa. Koordinaattori osallistuu tarpeen mukaan kohtaamispaikkatiimiin/ lasten ja nuorten työryhmään tmv.

Kuntakohtaisesti on nimetty kohtaamispaikkatoiminnan yhteyshenkilöt; Enonkoski Tommi Tikka, Hirvensalmi Kristiina Ukkonen, Juva Sanna Paunonen ja Tarja Himanen, Kangasniemi Mikko Nislin ja Henna Forss, Mikkeli Hanna-Liisa Koistinen-Purps, Mäntyharju Christian Juhola ja Leila Prusila, Pertunmaa Anna-Liisa Lehtinen, Saana Koskiparta ja Suvi Uotinen, Pieksämäki Anne Peltola ja Kaija Puustinen, Puumala Anne Julin, Rantasalmi Jenna Roponen, Savonlinna Anna-Liisa Sairanen sekä Sulkava Mariannika Auvinen.

Miten edetään

Kohtaamispaikkaverkosto kokoontuu noin neljää kertaa vuodessa. Kokoontumisia on eri puolilla Etelä-Savoa, mahdollista osallistua myös Skypen kautta. Painopiste 2020 on kohtaamispaikkojen vertaisarviointikoulutuksen järjestämisessä ja systemaattisen ja säännöllisen kohtaamispaikkojen arviointijärjestelmän luominen yhdessä koulutettujen kanssa. Tuetaan, että jokaiseen kuntaan tulisi kansallisten kriteerien mukainen lapsiperheiden avoin kohtaamispaikka. Linkitetään Perheneuvotyö ja kehitteillä oleva eron ensi apu jo olemassa oleviin sekä käynnistyviin avoimiin kohtaamispaikkoihin.

Tämän lisäksi kuntakohtaiset kohtaamispaikkatiimit kokoontuvat oman aikataulunsa mukaisesti. Maakunnalliset perhekeskuskoordinaattorit ovat mukana oman alueensa kohtaamispaikkatiimeissä.

2. Perheneuvo

Nykytila

Perheneuvoverkosto on laajentunut ja vahvistunut Etelä-Savon alueella. 2019 vuoden lopussa Perheneuvo toimii seitsemässä kunnassa; Juvalla, Kangasniemellä, Mikkelissä, Mäntyharjulla, Puumalassa, Rantasalmella ja Savonlinnassa. Pertunmaa lopetti Neppari-puhelimensa vuoden 2019 alussa. Maakunnallinen perheneuvoverkosto on kokoontunut vuoden aikana neljä kertaa maakunnallisen perhekeskuskoordinaattorin koollekutsumana. Tämän lisäksi on ollut yhteisiä verkostotapaamisia varhaisen tuen kehittäjäryhmän kanssa liittyen syksyn 2019 teemakuukausiin.

Perheneuvoverkoston rakenteita ja toimintamallia on vahvistettu verkostotapaamisten lisäksi. 2018 vuoden lopussa valmistunut lakikonsultointi Perheneuvotyöstä on raamittanut ja ohjannut työn sisältöä. Keväällä 2019 valmistuivat yhteiset ja muokattavat kuntakohtaiset Perheneuvon mainokset. Perheneuvon mainokset ovat näkyneet Essoten alueen hyvinvointikeskusten infotv:ssä. Lisäksi Perheneuvotyöstä on tehty esittelydiat sekä yhdessä laadittu esitys Perheneuvon kuntakohtaisesta budjetista. Työn tueksi on tehty Perheneuvon koordinointi -rakennekuva. Marraskuussa 2019 järjestettiin valmennuspäivä uusille Perheneuvon jäsenille.

Perheneuvoihin on tullut yhteensä 106 yhteydenottoa vuoden 2019 aikana. Näistä suurin osa on tullut Mikkelin Perheneuvon.

Tavoitteet 2020

- Perheneuvo toimii jokaisessa Etelä-Savon kunnassa
- Perheneuvotyön jalkautuminen ja linkittyminen kuntien avoimiin kohtaamispaikkoihin
- kokeillaan rohkeasti erilaisia yhteydenottotapoja (puhelin, sähköinen yhteydenottolomake, sosiaalinen media, paikalla olo kohtaamispaikassa /päiväkodissa tms.)
- kasvatetaan näkyvyyttä ja tietoisuutta Perheneuvosta
 - o järjestelmällinen viestintä ja mainostaminen esim. perheille, neuvolapalveluihin, varhaiskasvatukseen ja kouluun
- koordinoidaan ja tiedotetaan yhdessä ryhmätoiminnoista, huomioiden yhteistyö kuntien avointen kohtaamispaikkatiimien kanssa
- vahvistetaan Perheneuvotoiminnan rakenteita (kuten budjetti, tehtäväkuvaan kirjaaminen)
- Mitä kuuluu vauva-arkeen pilotin käynnistäminen tammikuussa 2020, pilotti kestää vuoden
- kehitetään uusia varhaisen tuen tukimuotoja, joissa hyödynnetään perheneuvotyötä esim. eroauttaminen

Koordinoitivastuu

Maakunnallisten kohtaamispaikkatyön verkostojen järjestelyvastuu on Essoten koordinaattorilla, joka suunnittelee/vetää tapaamisia yhdessä muiden koordinaattoreiden kanssa. Jokainen koordinaattori tukee oman toiminta-alueensa perheneuvon tavoitteiden toteutumista yhdessä yhteyshenkilöiden sekä paikallisen verkoston kanssa. Koordinaattori osallistuu tarpeen mukaan paikalliseen tiimiin/ työryhmään, joka koskee perheneuvotyötä.

Kuntakohtaisesti on nimetty Perheneuvon yhteyshenkilöt; Juva Sanna Paunonen, Kangasniemi Henna Forss, Mikkelin Hanna Kokkonen, Mäntyharju Christian Juhola, Puumala Anne Julin, Rantasalmi Maija Lappalainen ja Savonlinna Katja Kyllönen. Tämän lisäksi Pieksämäki on nimennyt vastuuhenkilöiksi Marja Pulkkinen ja Eija Määttäsen.

Miten edetään

Maakunnallinen Perheneuvo verkosto kokoontuu noin neljää kertaa vuodessa. Kokoontumisia on eri puolilla Etelä-Savoa, mahdollista osallistua myös Skypea kautta. Tapaamisissa verkostoidutaan ja jaetaan hyviä kokemuksia Perheneuvotyöstä sekä yhdessä kehitetään Perheneuvotyötä eteenpäin. Vuonna 2020 kerätään kokemuksia Mitä kuuluu vauva-arkeenne? -pilotista ja työstetään tätä toimintamallia eteenpäin. Tavoitteena on, että Perheneuvo laajentuisi koko Etelä-Savon alueelle. Käynnistetään keskustelut Perheneuvotyön/ -verkoston käynnistämisestä niihin kuntiin, jossa sitä ei vielä ole, yhteistyössä esimiehen kanssa. Koordinaattorit toimivat käytännön Perheneuvotyön toteutuksessa kuntakohtaisesti.

Tämän lisäksi kuntakohtaiset Perheneuvotiimit kokoontuvat oman aikataulunsa mukaisesti. Koordinaattorit vetävät tiimiä tai osallistuvat tiimeihin tarpeen mukaan.

3. Aito kohtaaminen

Nykytila

Lape-hankkeen aikana on tehty Aidon kohtaamisen -huoneentaulu perheiden nostamien kriteereiden pohjalta sekä mahdollistettu perheille aidon kohtaajan ilmiänto. Aidon kohtaamisen -kunniakirjoja jaettiin vuonna 2018 noin 90 kpl. Vuodelle 2019 tuli yhteensä 59 ilmiäntoa. Tänä vuonna kunniakirjojen jako ja mainostaminen käynnistyi vasta huhtikuussa.

Perheet ovat voineet jatkuvasti ilmoittaa aidon kohtaajan <https://bit.ly/LAPEdiplomi> -sivustolla olevan lomakkeen kautta. Ilmiäntot ovat tulleet maakunnalliselle perhekeskuskoordinaattorille, joka on ollut yhteydessä kunniakirjan saajan esimieheen sekä Aito kohtaaminen -kuntakohtaiseen yhteyshenkilöön. Yhteyshenkilö on sopinut käytännön järjestelyt ja kunniakirjan jakamisen.

Aidon kohtaamisen teemoihin (kunnioittaminen, luottamus, pysähtyminen, kannustaminen) pohjautuvat teemakuukauden järjestettiin Etelä-Savon alueella syys-joulukuussa 2019. Tätä suunniteltiin yhdessä varhaisen tuen kehittäjäryhmän ja Perheneuoverkoston kanssa.

Tavoitteet 2020

- aidon kohtaamisen työn jatkaminen
- ilmiäntokampanja syksyllä 2020
- jokaisessa kunnassa on Aidon kohtaamisen yhteyshenkilö
- perheille tietoa, että ilmiäntoja voi edelleen antaa
- perheille kuntakohtaista markkinointia Aito kohtaaminen -ilmiäntoista ja kunniakirjoista
- aidon kohtaamisen kriteerejä ja huoneentaulua levitetään verkostoissa
- edistetään perhekeskustoiminnassa aidon kohtaamisen kriteerien toteutumista
- hyödynnetään perheiltä tullutta aineistoa perhekeskustoiminnassa ja sen kehittämisessä

Koordinointivastuu

Maakunnallisesti vastuuhenkilö on sovittava, mikäli aidon kohtaamisen kampanja käynnistetään 2020. Kuntakohtaisen yhteyshenkilöt; Juva Sanna Paunonen, Mikkeli Sini Purhonen ja Janette Siiriäinen, Pertunmaa Anna-Liisa Lehtinen, Pieksämäki Seija Laitinen, Puumala Anne Julin, Rantasalmi Riina Koskinen, Savonlinna Katja Kyllönen. Jos toiminta jatkuu, täytyy yhteyshenkilö nimetä myös muista kunnista. Toimintamallina on ollut, että Perheneuvoista nimetään Aito kohtaaminen -yhteyshenkilöt.

Miten edetään

Jos Aito kohtaaminen -kunnikirjojen jako jatkuu 2020, tulee tilata uudet kunnikirjat pohjat. Lisäksi on käytävä ohjeistus yhteyshenkilöiden kanssa läpi sekä saada nimettyä yhteyshenkilöt joka kunnasta. Tärkeää olisi hyödyntää ja analysoida perheitä tullutta aineistoa perhekeskustoiminnan kehittämässä. Pohditaan, onko aidon kohtaamisen teeman ympärillä jotain muuta toimintamuotoa (vuonna 2019 oli teemakuukaudet).

4. Varhainen tuki

Nykytila

LAPE-hankkeen aikana käynnistyi Varhaisen tuen kehittäjäryhmä, jonka verkostossa oli alkuvuodesta noin 25 henkilöä, tällä hetkellä 35. Osallistujamäärä ei ole rajoitettu, tärkeää on monialaisuus. Olemme saaneet kehittäjäryhmään muutaman uuden kehittäjävanhemman.

Varhaisen tuen kehittäjäryhmä käynnistettiin uudelleen keväällä 2019, ensimmäinen kokoontuminen oli 26.4.2019. Maakunnallisen toiminnasta ja verkoston koollekutsumisesta vastuussa ovat olleet maakunnallinen perhekeskuskoordinaattori sekä Arki haltuun -hankkeen työntekijä Eeva Pääkkönen.

Yhteensä maakunnallisia varhaisen tuen kehittäjäryhmän tapaamisia on ollut vuonna 2019 viisi kappaletta. Tapaamisissa on keskitytty varhaisen tuen määrittelyyn sekä syksyn 2019 teemakuukausien suunnitteluun ja toteutukseen. Teemakuukausissa (ks. lisätietoja <https://lapeetelasavo.com/teemakuukaudet/>) on ollut kaikkien käyttöön tarkoitettuja materiaaleja sekä kuntakohtaisia tapahtumia. Marraskuussa 2019 lapsen oikeuksien päivänä järjestettiin teemakuukausiin liittyen Etelä-Savon perheilta ”Pysähdytään somen ja pelien äärelle”. Perheilta streemattiin kahdeksan kunnan perheiltoihin sekä livelähetykseen. Perheilloissa ja ”kotikatsomoissa” oli yhteensä 97 osallistujaa, plus n. 48 lasta perheilloissa tai yhtä aikaa olleissa oheistapahtumissa.

Vuonna 2019 oli yhteisiä tapaamisia Perheneuvoverkoston kanssa. Jatkosta käytiin keskustelua ja yhdessä sovittiin, että Perheneuvoverkosto ja Varhaisen tuen kehittäjäryhmä jatkavat kahtena erillisinä kehittäjäryhmänä. Perheneuvoista nimetään kuntakohtaiset osallistujat Varhaisen tuen kehittäjäryhmään.

Tavoitteet 2020

- varhainen tuki jäsentyy, konkretisoituu ja sen merkitys vahvistuu (maakunnallinen määrittely luodaan)
 - o linkittyminen kansalliseen määritelmään varhaisesta tuesta
- uusia varhaisen tuen muotoja suunnitellaan ja kokeillaan paikallisesti
 - o Mitä kuuluu vauva -arkeen pilotti 2020
- toimijoiden osallisuus kehittämistyössä vahvistuu
- lapset, nuoret ja vanhemmat vahvemmin mukaan toimintaan
- osallisuus-teeman vahvistaminen ja näkyminen maakunnan alueella
- linkitetään varhaisen tuen teema yhdeksi Tulevaisuuden sotekeskus -kehittämishojelman sisällöistä (uudet työmuodot, vahvistaminen, mittarit)

Koordinoituvastuu

Maakunnallisen varhaisen tuen verkoston järjestelyvastuu on Essoten koordinaattorilla työparinaan Arki haltuun-hankkeen hanketyöntekijä 9/2020 saakka. Jokainen koordinaattori osallistuu varhaisen tuen kehittämistyöhön ja verkostoihin.

Kehittämisverkosto on nimetty, mutta verkosto on avoin kaikille varhaisen tuen äärellä työskenteleville ja siitä kiinnostuneille.

Miten edetään

Varhaisen tuen kehittäjäryhmä kokoontuu noin neljää kertaa vuodessa. Kokoontumisia on eri puolilla Etelä-Savoa, mahdollista osallistua myös Skypen kautta. Tapaamisissa verkostoidutaan ja jaetaan hyviä kokemuksia varhaisen tuen eri muodoista sekä yhdessä kehitetään varhaista tuen uusia toimintamuotoja ja kokeiluja. Käytössä olevia varhaisen tuen muotoja arvioidaan ja muokataan tarpeen mukaan. Vuonna 2020 työskentelyn painopisteeksi ehdotetaan verkostolle osallisuuden vahvistamista. Lisäksi tapaamisissa verkoston jäsenten toiveiden mukaan olisi enemmän eri toimijoiden esittelyjä/puheenvuoroja (tutustuminen eri toimintamuotoihin/vertaiskehittäminen).

Alkuvuodesta 10.2.2020 järjestetään varhaisen tuen määrittelyn avoin teematyöpaja. Tämä jäsentää tulevaisuuden perhekeskustoimintaa ja lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämistä. Teematyöpajaan ovat tervetulleita kaikki verkostoissa toimivat varhaisen tuen kehittämisestä ja sen yhteisestä jäsentämisestä kiinnostuneet. Avoin teemapaja on osa Etelä-Savon perhekeskustoimintatyötä ja tulevaisuuden sote-keskus perhekeskus ja varhainen tuki arjessa kehittämiskokonaisuuden kokoamista. Varhaisen tuen työmuotojen vahvistaminen on yksi tulevaisuuden sote keskusohjelman kehittämistoimenpiteistä.

5. Eroauttaminen

Nykytila

Maakunnan alueen kolme eroauttamisen kehittäjäryhmää ovat kokoontuneet säännöllisesti n.4krt/v. Tämän lisäksi on ollut uutena toimintamallina kaksi maakunnallista eroauttamisen tapaamista. Koollekutsumisesta vastasi 1.tapaamisessa maakunnallinen perhekeskuskoordinaattori, 2.tapaamisesta suunniteltiin yhteistyössä Viola ry:n kahden erohankkeen työntekijät. Osallistujat ovat kokeneet maakunnalliset tapaamisen hyödylliseksi ja käytäntöä jatketaan myös vuonna 2020. Seuraava maakunnallinen tapaaminen on sovittuna 28.4. Savonlinnaan. Tavoitteena on jakaa maakunnallisen tapaamisen vetovastuuta vaihdellen kolmen kehittäjäryhmän kesken.

Maakunnallisissa tapaamisissa on verkostoitumisen ja hyvien käytänteiden jakamisen lisäksi selkiytetty maakunnallista eroauttamista. Maakunnallisen eroauttamisen työn tueksi on tehty Etelä-Savon eroauttaminen -rakennekuva sekä luonnos eroauttamisen vuosikellosta. Vuosikello viimeistellään yhteistyössä Viola ry:n kanssa.

Maakunnallisen eroauttamisen asiat viedään tiedoksi ja käsiteltäväksi maakunnalliseen lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmään joulukuussa 2019.

Edellä mainitun lisäksi toimii Haastavat erot -työryhmä, joka käsittelee myös asiakastilanteita. Konsultoinnit aloitettiin syyskuussa 2019. Puheenjohtajana 2019 oli Minna Laitinen ja sihteerinä Pia Marttala. 2020 puheenjohtajana jatkaa Minna Laitinen ja Pia Marttala jatkaa sihteerinä kevään 2020 ajan.

Tavoitteet 2020

- maakunnalliset eroauttamisen tapaamiset 2krt
- eteneminen vuosikellon mukaisesti
- yhteistyön lisääminen
 - o ryhmätoimintoja yli kunta- ja hallintorajojen, myös sähköisen osallisuuden mahdollistaminen

- yhteiset koulutukset
- Violan eroauttamishankkeiden kytkeminen maakunnalliseen toimintaan
- eron ensiapu avoimiin kohtaamispaikkoihin

Koordinointivastuu

Maakunnallisesti vastuussa on Pieksämäeltä Tarja Anttila yhdessä Kuka huomaa mut?- hankkeen Tiina Kainulaisen ja Sanna Poikosen kanssa. Maakunnalliset koordinaattorit osallistuvat/seuraavat kehittämistyön etenemistä oman alueensa eroauttamisen kehittäjäryhmän osalta.

Pieksämäen kehittäjäryhmän yhteyshenkilönä on Tarja Anttila ja Savonlinnan seudun kehittäjäryhmän Riitta Hyttinen. Mikkelin seudun kehittäjäryhmän yhteyshenkilö on nimeämättä.

Miten edetään

Maakunnallinen eroauttamisen kehittäjäryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi kolmen alueen kehittäjäryhmän kokoontuvat noin neljä kertaa vuodessa. Sekä maakunnallisissa että kolmen alueen kehittäjäryhmissä toiminta on eroauttamisen vuosikellon mukaista. Maakunnalliset perhekeskuskoordinaattorit osallistuvat oman alueensa eroauttamisen kehittäjäryhmään.

6. Lapset puheeksi

Nykytila

Vuonna 2019 jatkettiin lapset puheeksi menetelmäkoulutuksia usealla paikkakunnalla. Varhaiskasvatuksen henkilökuntaa on koulutettu kuudessa kunnassa (Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki, Puumala, Kangasniemi, Rantasalmi). Esi- ja perusopetuksen henkilökuntaa Mikkelissä, Kangasniemellä ja Puumalassa. Sote-työntekijöitä koulutetaan kaikissa sote organisaatioissa äitiys- ja lastenneuvolassa, kuraattoreita, perhepalveluohjaaja, lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijöitä. Sulkavalla, Juvalla ja Hirvensalmella ei ole suunnitelmassa lapset puheeksi -menetelmän käyttöönotto ja koulutus. Maakunnallisessa kehittämistyössä Pieksämäen koordinointityö jäi heti alkuvuodesta pois ja agentti joutui ottamaan koordinointityön hoidettavaksi. Lapset puheeksi menetelmään on luotu ohjeistus keskustelujen merkitsemiseksi eri asiakastietojärjestelmiin, laadullista seurantaa on monitoimijaisen seurantakyselyn kautta. Kouluttajat ovat kokoontuneet. Kasvun tuen koordinaattori Olli Ahonen on tukenut kehittämistyötä. Mikkelissä on tuottanut esitteitä ja lapset puheeksi esittelyvideon kansalliseen käyttöön.

Tavoitteet 2020

- maakunnallinen lapset puheeksi -kouluttajakoulutuksen toteuttaminen
- maakunnallisen koordinoinnin täsmällinen sopiminen
- yhteisten menetelmän käytön linjausten tekeminen eri toimijoiden kesken
- linjaukset, myös paikallistasolla -> pidetään linjauksista kiinni (sote-palvelut, kasvatus- ja opetuspalvelut)

Koordinointivastuu

Maakunnallisesti agentti hoitaa alkuvuoden koordinointia, kehittäjäryhmä ottaa työskentelyvastuun loppuvuodeksi. Lapset puheeksi maakunnallinen kehittäjäryhmä kokoontuu säännöllisesti. Maakunnan alueen kouluttajille on omia kokoontumisia. Mikkelissä toimii oma lapset puheeksi-työryhmä.

Miten edetään

Tavoitteena on, että maakunnallisen työryhmän tapaamiset ovat noin 3-4 krt/ vuosi, tarpeen mukaan. Niissä suunnitellaan/valmistellaan lapset puheeksi tavoitteiden toteutusta. Menetelmäkoulutetuille järjestetään booster- ja kertauspäiviä, tukea menetelmän käyttöön otossa ja käytössä kouluttajien

toimesta. Järjestetään maakunnallinen kouluttajakoulutus vuoden 2020 aikana. Luodaan yhdessä eri toimijoiden yhteinen lapset puheeksi-menetelmän palvelupolku maakunnalliseen perhekeskustoimintaan, joka toimii suosituksena menetelmän käytölle lapsen, nuoren ja perheen eri palvelutilanteissa.

7. Väkivalta työ perheille

Nykytila

Etelä-Savossa toimii järjestön ja julkisen yhteen sovitettu väkivaltatyön maakunnallinen verkosto. Perhekeskustoiminnan osalta väkivaltatyön yhteyshenkilönä toimii Jarmo Romo Viola ry:stä. Väkivaltatyön ja erityisesti varhaisen vaiheen turvallisuuden näkökulmaa on nostettu esiin kehittäjäverkoston tapaamisissa. Toimijoita on kannustettu teeman esille nostamiseen omassa työssä.

Tavoitteet 2020

- perhekeskustoiminnan kohtaamispaikoissa ja perheneuvotyössä toimiville annetaan tukea avainhenkilöiden ja vaativissa tilanteissa Viola ry:n kautta
- tarjotaan perhekeskustoiminnassa kohtaamispaikkatyössä toimiville oma puheeksiotto koulutus (kolme tuntia) teemana perheiden turvallisuus ja tarjotaan jatkokoulutusmahdollisuutta avainhenkilöiden koulutusta (4 iltapv). Tavoitteena, että kohtaamispaikka- ja perhekeskusverkostossa puheeksiotto on käytössä ja verkostosta löytyy ja on nimetty avainhenkilö. Seuraavat koulutukset ovat tulossa Savonlinnaan keväällä 2020 ja Pieksämäelle syksyllä 2020.

Koordinointivastuu

Sisällöllinen tieto/osaaminen tulee väkivaltatyön osalta Viola ry:stä. Violasta tehdään yhteistyötä perhekeskuskoordinaattoreiden kanssa.

Miten edetään

Suunnitellaan teemojen sisällöt ja ajankohdat osaksi perhekeskustoimintaa vuoden 2020 ajalle.

8. Palveluiden integrointi

Nykytila

Palveluiden jalkautumista kohtaamispaikkaan (ilman ajanvarausta, teematapaamiset) on kokeiltu. Maakunnallisia eri ammattilaisten yhteistapaamisia on pidetty mm. kotipalvelu, perhetyö. Eri palveluiden integrointia asiakastyössä on pilotoitu mm. monitoimijainen arviointi, systeeminen lastensuojelu. Perheiden kokemuksia on kerätty perhetalon avaamiseen liittyen: tutustumiskäynnit, opasteiden testaus, testiasiakkuus. Kartoitettu olemassa olevien perhekeskusten palvelukokonaisuutta ja jäsentymistä Essoten, Pieksämäen ja Sosterin osalta.

Tavoitteet 2020

- lähteä kokoamaan ja yhtenäistää yksittäisen palvelun toimintakäytänteitä maakunnan alueella osana tulevaisuuden sote keskus kehittämistä. Painopiste on perustason vahvistamisessa.
- selvittää ja lisätä sote palveluiden näkyvyyttä/saatavuutta kunnan palveluiden kanssa yhteistoiminnallisesti (varhaiskasvatus, koulu). Tämä edellyttää yhteistoimintatilojen ja yhteisten tavoitteiden toteutumista
- järjestää/osallistua maakunnallisiin palvelualuekohtaisiin kehittämistapaamisiin: varhaiskasvatus, kotipalvelu, perhetyö jne.
- seurata ja osallistua valtakunnalliseen PEKE-palveluiden kehittämiseen ja tuoda kehittämistyötä maakuntaan

- tuoda osallisuutta ja kokeiluja, joissa lapset, nuoret ja perheet ovat mukana palveluiden kehittämisessä

Koordinointivastuu

Maakunnallinen kokoaminen osana sote keskus kehittämisohjelmaa. Kehittämistyöstä vastaa hankkeen vastuhenkilö lapsiperhepalveluiden kehittämisessä. Koordinaattorit järjestävät maakunnallisia tapaamisia matalan kynnyksen palveluiden osalta tarvittaessa kuten kotipalvelu, neuvola, perhetyö tmv.

Miten edetään

Maakunnallisessa perhekeskustoiminnan koordinaatiossa keskitytään lapsi- ja perhelähtöisen näkökulman tuottamiseen sekä osallisuuden vahvistamiseen palveluissa ja niiden kehittämisessä. Lisäksi he edistävät eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja toimintakäytäntöjen avaamista ja niiden yhdenmukaistamista.

9. Systeminen lastensuojelu

Nykytila

Vuoden 2019 aikana on koulutettu 4 tiimiä Etelä-Savoon. Pieksämäellä aloitettiin koulutukset vuoden 2019 aikana. Systemisen lastensuojelun kouluttajaksi koulutettiin kaksi henkilöä lisää. Aikaisemmin oli neljä kouluttajaa. Kehittämistyössä osallistuttiin kansalliseen kehittämiseen ja Etelä-Savon koordinaattoreina toimivat Heini Leskinen Sosterista ja Susan Pitkänen Essotesta. Syksyllä pidettiin maakunnallinen lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden kehittämispäivä, jonka pääteemana oli systeminen lastensuojelu. Laadittu maakunnallinen koulutus- ja viestintäsuunnitelma. Marraskuussa pidettiin yhteinen kehittämispäivä Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan kanssa.

Tavoitteet 2020

- maakunnan alueen kaikki lastensuojelun avohuollon työntekijät koulutetaan työmenetelmään ja sijaishuollon työntekijöiden koulutukset aloitetaan
- järjestetään hankesuunnitelman mukaiset tiimikoulutukset ja osallistutaan valtakunnalliseen kehittämistyöhön (mukana koko maakunnan lastensuojelun toimijat)
- kootaan ja haetaan avustusta LAPEn jatkona erikseen haettavaan lastensuojelun kehittämishankkeeseen
- järjestetään maakunnallinen lastensuojelun kehittämispäivä?
- systemisen lastensuojelun kehittäjäryhmä jatkaa toimintaa
- luodaan tarvittavat kehittämisrakenteet muun lastensuojelutyön kehittämistyön toteutukseen

Koordinointivastuu

Kehittämistyötä jatketaan entisellä rakenteella. Kytetään hankeavustus ja kehittämisresurssit osaksi verkostotyötä.

Miten edetään

Jatketaan menetelmäkoulutuksia. Kehittäjäryhmä ja yhteyshenkilöt Susan Pitkänen ja Heini Leskinen koordinoivat toimintaa. Järjestetään lastensuojelun kehittämispäivä syksyllä 2020.

10. Vaativa tuki

Nykytila

Maakunnan alueella kehittäjäryhmä on koottu ja toiminta on käynnistynyt. Asiakaskonsultaatiota on kokeiltu, mutta kehittäjäryhmä hakee vielä muotoaan. Muutosagentti on osallistunut yhteistyöalueen kartoittavaan kehittämiskokoukseen.

Tavoitteet 2020

- maakunnallisen verkoston työskentelyn tukeminen ja koulu yhteistyön vahvistaminen
- yhteistyöalueen ja valtakunnalliseen OT-keskus kehittämiseen osallistuminen. Nimetty Etelä-Savon edustajat yhteistyöalueen työrukkaseen. Johanna Will-Orava sovittu edustajaksi Essotesta ja Emmi Heikkinen Viola ry:stä pyydettäessä.

Koordinoitavastuu

Essote/Johanna Will-Orava. Muutosagentti mukana.

Miten edetään

Kehittäjäryhmä kokoontuu säännöllisesti, käsittelevät myös asiakastilanteita. Johanna Will-Orava on yhteyshenkilönä.

11. Seuranta ja arviointi

Nykytila

Osana LAPE muutosohjelmaa ja Etelä-Savon maakunnallista perhekeskustoimintaa on koottu seuranta- ja arviointipaketti, jonka avulla seurataan yhteisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Seuranta- ja arviointipaketti on koottu perhekeskustoimijoiden maakunnallisissa kehittäjäverkostoissa, LAPE akatemian työskentelyssä sekä johtoryhmässä. Niiden sisällöstä ja käyttämisestä sovitaan Etelä-Savon maakunnallisessa lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmässä. Seuranta- ja arvioinnin tiedonkeruu toteutetaan vuosittain maaliskuussa ja raportoidaan touko-kesäkuussa, jotta sen tietoja voidaan hyödyntää seuraavan vuoden toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Perhekeskustoiminnan vaikutuksia ja muutoksia seurataan kahdesta näkökulmasta

- 1) Toimijoiden näkökulma
 - a) Etelä-Savon perhekeskustoiminnan indikaattorit
 - tiedot kerätään monitoimijaisessa kyselyssä. Lähtötilanneselvitys on tehty syyskuu 2019, kyselyn muokkaus ennen maaliskuun 2020 tiedon keruuta.
 - lisäksi kerätään määrällistä seuranta-asiakastietojärjestelmien merkinnöistä ja maakunnallisista seurantatiedoista esim. lapset puheeksi, perheneuvo, kohtaamispaikkojen tilastointi
- 2) Lasten, nuorten ja perheiden kokemukset
 - b) Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi-indikaattorit

- valittu LTH ja kouluterveyskyselystä Etelä-Savon perhekeskustoiminnan eri toimijoiden yhteisiin tavoitteisiin sopivat seurantaindikaattorit
 - painotus hyvinvoinnin seurannassa ja varhaisessa tuessa indikaattoreissa
- c) Perheiden kysely perhekeskustoiminnasta (toteutetaan samaan aikaan, kun toimijoiden kysely)

Syksyllä 2019 toteutettiin toimijoiden kysely monitoimijaisesti lähtötilanteen selvittämiseksi. Perheneuvon yhteydenotoista on koottu anonyymi seurantaraportti (webropol). Lapset puheeksi menetelmään on järjestelty eri toimijoiden asiakastietojärjestelmiin seurantamerkinnot. Kohtaamispaikkatoiminnan tilastointiin ja kävijämääriin on luoto maakunnallinen seurantapohja.

Tavoitteet 2020

- toteutetaan hyvinvointisuunnitelman/perhekeskustoiminnan vuosittainen seuranta. Kyselyt toteutetaan maaliskuussa, indikaattoripaketti ja raportointi toukokuun loppuun mennessä.
- suunnitellaan kohtaamispaikkojen vertaisarviointin koulutus ja toteutus (Perheet keskiöön - hankeen kautta)

Koordinointivastuu

Johtoryhmä osana sote keskuskehittämissuunnitelmaa ja sen kehittämistyöntekijä. Kyselyiden jakelu ja levittäminen perhekeskuskoordinaattorin ja agentin yhteistyönä verkostojen kautta laajasti.

Miten edetään

Jatketaan yhteisiä maakunnallisia seuranta- ja koontitietojen kokoamisia tarvittaviin kokonaisuuksiin. Maaliskuussa toteutetaan monitoimijainen kysely ja kootaan indikaattoritiedot. Tiedolla kokoamiseen yritetään löytää oppilaitosyhteistyötä.

12. Osallisuus

Nykytila

Osallisuuden vahvistaminen on ollut jokaisen kehittäjäryhmän vastuulla ja tehtävänä, kuten myös kunta- ja maakuntatasoisessa perhekeskustoiminnassa. Osassa verkostoja on kehittäjävanhempia, osaan heitä ei ole saatu mukaan. Nuorten osallisuus Etelä-Savossa on vahvistunut Etelä-Savon nuoret vaikuttajat hankkeen kautta, jota on koordinoitunut Terhi Venäläinen. Vuonna 2019 on Etelä-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto Esa-Manu aloittanut toimintansa. Esa-Manussa on 21 jäsentä.

Mikkelin Perhetalo valmistui ja toiminnot käynnistyivät 2019. Osana Perhetalon valmistumista ja palveluiden muotoutumista oli perheiden kuuleminen. Keväällä ja kesällä perheille järjestettiin infotilaisuuksia sekä tutustumiskierroksia. Tutustumiskierroksilla osallistujilta kerättiin palautetta Perhetalosta. Lisäksi toimintojen käynnistyttyä perheillä on ollut mahdollista vastata kyselyyn, jolla kartoitetaan Perhetalon palveluiden sujuvuutta ja toimivuutta. Tämän kyselyn tulokset valmistuivat joulukuussa 2019.

Mitä kuuluu vauva-arkeen -pilottiin on saatu mukaan kaksi vanhempaa. He ovat olleet mukana kommentoimassa pilottia perheiden näkökulmasta. Kohtaamispaikkatoiminnassa osassa kunnissa on ollut kehittäjävanhempia ja/tai perheiden kuulemistilaisuuksia.

Osana perhekeskustoiminnan ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin seuranta on perheiden kysely. Kysely on valmistunut syksyllä 2019 ja tähän on pyydetty kommentteja sekä perheiltä että

kehittäjäryhmistä. Jatkossa tämä laaja perheiden kysely toteutetaan joka vuosi maaliskuussa ja tulokset kootaan yhteen toukokuussa.

Facebookissa on perhekeskuskoordinaattorin ylläpitämä Lapsiperheiden hyvää arkea Etelä-Savossa -ryhmä, joka kokoaa yhteen eteläsavolaisia vanhempia. Tavoitteena on lisätä lapsiperheiden hyvää arkea keskustelun, tuen ja kehittämisideoiden kautta. Ryhmän avulla vahvistetaan lapsiperheiden osallisuutta. Ryhmässä on tällä hetkellä 76 jäsentä. Ryhmää ei ole laajemmin mainostettu esim. LAPEn Facebook - sivuilla, koska perhekeskustoiminnan järjestäytyminen 2020 on ollut epäselvää.

Tavoitteet

- kuullaan lasten, nuorten ja perheiden toiveita ja hyödynnetään palautetta toiminnassa
- mietitään keinoja miten perheitä saadaan mahdollisimman paljon mukaan
- tarjotaan tilaisuuksia tai paikkoja lasten, nuorten ja perheiden yhdessäololle ja ryhmille

Koordinointivastuu 2020

Koordinaattorit suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä osallisuutta lisääviä toimintamuotoja omalla alueellaan.

Miten edetään

Osallisuusteema tulee näkyä kaikkien kehittäjäryhmän sisällöissä, erityisesti varhaisen tuen kehittäjäryhmässä. Facebookin kehittäjävanhempien ryhmää on markkinoitava laajemmin vuonna 2020. Osallisuusteeman näkyminen ja vahvistuminen on kaikkien yhteinen tehtävä. Osallisuus nostetaan yhdeksi osa-alueeksi tulevassa kehittämisohjelmassa.